

การวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการจัดการการผลิตผักปลอดสารพิษ และสินค้าแปรรูปผักปลอดสารพิษจังหวัดเชียงใหม่ มาตรฐานสากล” ซึ่งมาตรฐานของการผลิตผักที่เป็นที่ยอมรับกันในโลกนี้มีหลายมาตรฐาน นักวิจัยได้ทำการศึกษาและสรุปมาตรฐานการผลิตผักปลอดสารพิษทั้งของไทยและของต่างประเทศไว้ในรายงานวิจัยฉบับนี้ รวมถึงแนวทางในการผลิตให้ได้มาตรฐานของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) มีรายละเอียดดังนี้

5.1

ปัจจุบันกรบริโภคนสินค้าปลอดภัยเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะประเทศไทยได้มีการควบคุมคุณภาพของสินค้าเกษตรภายใต้โครงการอาหารปลอดภัย (Foods safety) และเพื่อให้ได้มาตรฐานของสินค้าที่เป็นที่ยอมรับกันเป็นสากล นักวิจัยได้ทำการศึกษามาตรฐานการผลิตสินค้าปลอดภัยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 ความเป็นมาของมาตรฐานสินค้าปลอดภัย

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งร่วมกับประเทศอื่นๆ อีก 80 ประเทศ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 มีการบังคับใช้ความตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) ที่กำหนดกติกาให้ประเทศต่างๆ ใช้มาตรการด้านมาตรฐานและความปลอดภัยอาหาร ควบคุมการส่งออกนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร ทำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตระหนักถึงความสำคัญในการแข่งขันทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารในต่างประเทศที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยในปี พ.ศ. 2540 ได้จัดตั้ง สำนักงานมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าเกษตร (สมก.) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการ

ประสานงานและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มุ่งการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในการนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตร

จนกระทั่งพระราชบัญญัติปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม มีผลบังคับใช้เมื่อปี 2545 สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นในวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 ค แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 เป็นหน่วยงานระดับกรม ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.1.2. ความหมายของการตรา มกอช.

- (1) เป็นดวงตรารูปทรงกลม มีรูปพระเกษตรบดี (พระवरुณเทพ ผู้ให้ ความสมบูรณ์) ยืนบนหลังนาคราชพ่นน้ำเหนือก้อนเมฆ
- (2) พระหัตถ์ซ้ายยกห้าม หมายถึง กำหนดมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพสินค้าเกษตร และอาหาร
- (3) พระหัตถ์ขวาถือพระขรรค์ ได้แก่ การเฝ้าระวังความปลอดภัยของอาหาร
- (4) เบื้องล่างมีอักษรข้อความชื่อของสำนักงาน ใ้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร หมายถึง ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆ ของตัวสินค้าเกษตร วิธีและขั้นตอนการผลิต รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับสุขลักษณะ ความปลอดภัย มาตรฐานจะต้องเกิดจากการร่วมกันระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และต้องได้รับการยอมรับจากทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อให้มาตรฐานถูกนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการทางการผลิตสินค้านั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และมาตรฐานสากลเพื่อเป็นการคุ้มครองเกษตรกรและผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม ในด้านราคา ที่จำหน่ายหรือซื้อเพื่อเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อเป็นเครื่องมือในการเจรจาทางการค้า ขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและตรวจสอบสินค้าเกษตร ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ และขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรไว้ ดังที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อ 5.1.3 ต่อไป

5.1.3 ขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร

(1) หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสินค้าที่จะกำหนดมาตรฐาน

มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสินค้าดังนี้

(1.1) เป็นสินค้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบในการดูแล ทั้งระบบคือ ทูเรียน ลำไย กล้วยไม้ และยางพารา

(1.2) เป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าการส่งออกสูง

(1.3) เป็นสินค้าที่มีปัญหาด้านคุณภาพ

(1.4) เป็นสินค้าที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรจำนวนมาก

(1.5) เป็นสินค้าที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดมาตรฐานแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่นำมาใช้

(1.6) เป็นสินค้าที่ภาคเอกชน และผู้บริโภคต้องการให้มีการกำหนดมาตรฐาน

(1.7) เป็นสินค้าที่คณะกรรมการฯ ต้องการให้มีการกำหนดมาตรฐาน

(2) องค์ประกอบคณะกรรมการวิชาการมาตรฐาน เพื่อยกร่างมาตรฐาน

คณะกรรมการวิชาการมาตรฐาน ประกอบด้วยนักวิชาการ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านมาตรฐาน และการค้าหรือการอุตสาหกรรม ซึ่งอาจมาจากหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนผู้ผลิต แต่งตั้งจากผู้ผลิต หรือผู้แทนสถาบันของผู้ผลิตที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับมาตรฐานผู้ใช้ แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านมาตรฐาน และการค้าหรือการอุตสาหกรรม ซึ่งอาจมาจากหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่จะแต่งตั้งในแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ให้ขึ้นอยู่กับ

กับความเหมาะสมและดุลยพินิจของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและตรวจสอบ
สินค้าเกษตร

(3) การจัดทำร่างมาตรฐาน

(3.1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานและกฎระเบียบทั้งใน
และต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำมาตรฐานสินค้าให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

(3.2) ศึกษาผลกระทบ ผลดี ผลเสีย และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

(3.3) รับเอามาตรฐานระหว่างประเทศมาประยุกต์ใช้ตามความ
เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

(4) ในกรณีที่จัดทำมาตรฐาน โดยไม่มีมาตรฐานระหว่างประเทศตามข้อ (1)
หรือในกรณีที่ไม่มีมาตรฐานระหว่างประเทศตามข้อ (3) มาใช้ ให้ระบุความจำเป็นที่จะต้อง
จัดทำมาตรฐานนั้น หรือเหตุผลและนับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก
(World Trade Organization : WTO) ในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งร่วมกับประเทศอื่น ๆ อีก 80 ประเทศ
เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 มีการบังคับใช้ความตกลงด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช
(Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) ที่กำหนดกติกา
ให้ประเทศต่าง ๆ ใช้มาตรการด้านมาตรฐานและความปลอดภัยอาหาร ควบคุมการส่งออก
นำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร ทำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตระหนักถึงความสำคัญใน
การแข่งขันทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหาร ในต่างประเทศที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น

ความตกลงว่าด้วย การบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช
(Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) ความตกลงว่า
ด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barrier to Trade : TBT) ภายใต้
องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) เป็นความตกลง 2 ฉบับหลักที่ประเทศ
สมาชิกมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อให้มั่นใจว่าการนำมาตรการด้าน SPS ด้านกฎระเบียบทาง
เทคนิค และขั้นตอนการประเมินความสอดคล้องใด ๆ จะไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคที่ไม่จำเป็นต่อ
การค้าระหว่างประเทศ

ในความตกลงว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชได้ระบุ
อย่างชัดเจนว่าให้ใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ แนวปฏิบัติ (guideline) และข้อเสนอแนะ
(recommendation) ที่กำหนดโดยคณะกรรมการอาหารระหว่างประเทศ
(Codex Alimentarius Commission หรือ ที่เรียกย่อ ๆ ว่า Codex) องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่าง
ประเทศ (Office International des Epizooties หรือ World Organisation for Animal Health :

OIE) และอนุสัญญาอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention : IPPC) เป็นเกณฑ์ตัดสินเพื่อคุ้มครองสุขภาพมนุษย์ สุขภาพสัตว์และสุขอนามัยพืช

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ในฐานะที่เป็นศูนย์ประสานงานของประเทศไทยกับ Codex, OIE และ IPPC ได้ปฏิบัติการกิจอย่างเต็มความสามารถในการร่วมกำหนดมาตรฐานของทั้ง 3 องค์กร ดังกล่าวขององค์การการค้าโลก ที่มักเรียกกันว่า "WTO three sister organization" โดย มกอช. ได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อจัดเตรียมท่าทีของประเทศไทย ในการเข้าร่วมพิจารณาของทั้ง 3 องค์กร ทั้งนี้การกำหนดท่าทีจะอาศัยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงประเด็นที่อยู่ในความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5.2

Q

การให้มาตรฐานสินค้าอาหารปลอดภัยที่เป็นที่นิยมกันในปัจจุบันมาตรฐานหนึ่ง คือ มาตรฐานสินค้าปลอดภัย Q โดยการใช้อักษรย่อ "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าเกษตรและอาหาร มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ขอบข่ายของมาตรฐาน

การกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้อักษรย่อ "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการทดสอบสินค้าเกษตรและอาหาร ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการฯ จากสำนักรับรองมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติเท่านั้น

5.2.2 การอนุญาตให้ใช้อักษรย่อ "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการฯ

มกอช. จะอนุญาตให้เฉพาะห้องปฏิบัติการฯ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากมกอช. และใช้อักษรย่อ "Q" ภายใต้หลักเกณฑ์เงื่อนไขการใช้อักษรย่อ "Q"

5.2.3 แนวทางการใช้อักษรย่อ "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการฯ

ห้องปฏิบัติการฯ ที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 จากหน่วยรับรองระบบงาน (Accreditation Body : AB) ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และได้ดำเนินการขอขึ้นทะเบียนกับสำนักงานมาตรฐานสินค้า

เกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับ ดูแลห้องปฏิบัติการฯ ที่ขึ้นทะเบียน โดยห้องปฏิบัติการฯ ทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพของสินค้าเกษตรและอาหารแล้วสามารถออกใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ (Test Report) เพื่อนำไปแสดงต่อกรม หรือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณาออกใบรับรอง (Health Certification) ในการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร

(1) เครื่องหมาย "Q" คือ

เครื่องหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ใช้ในการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเพื่อแสดงถึงควมมีคุณภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือมาตรฐานสากลอื่นๆ พร้อมทั้งมีรหัสเพื่อป้องกันการปลอมแปลงใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ (Test Report) และตรวจสอบย้อนกลับได้เมื่อสินค้าเกิดปัญหา

(2) ประโยชน์ของเครื่องหมาย "Q"

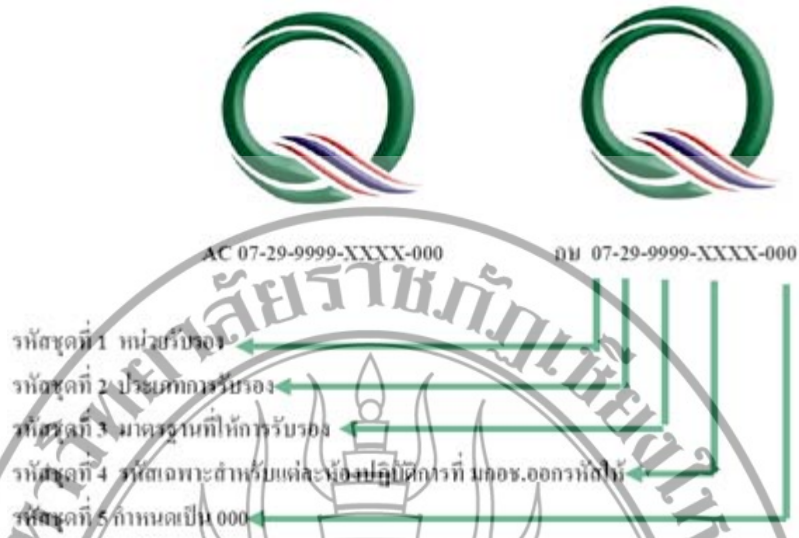
(2.1) สินค้าไทยที่ผ่านการตรวจวิเคราะห์เพื่อส่งออกต่างประเทศได้รับความเชื่อมั่น และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ

(2.2) ตรวจสอบย้อนกลับได้ในกรณีสินค้ามีปัญหาด้านคุณภาพและความปลอดภัย

5.2.4 ลักษณะเครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการฯ

(1) เครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการฯ จะมีลักษณะดังนี้ คือ

เป็นรูปตัว Q หมายถึง Quality มีสีเขียวเข้ม หางตัว Q เป็นสีธงชาติ ลักษณะตัว Q เป็นสามมิติ ห้องปฏิบัติการที่ขึ้นทะเบียนกับ มกอช. แล้วจะได้ใบรับรอง ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 แสดงตัวอย่างเครื่องหมายและความหมายของ "Q"

(2) ความหมายของเลขรหัสมาตรฐานของ "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการหน่วยรับรอง = 07 หมายถึง สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ประเภทการรับรอง = 29 หมายถึง ประเภทการรับรองห้องปฏิบัติการฯ มาตรฐานที่ให้การรับรอง = 999 หมายถึง มาตรฐานสากล โดยห้องปฏิบัติการใช้มาตรฐาน ISO/IEC 17025 หมายเหตุ รหัสชุดที่ 5 กำหนด 000 และไม่ได้นำมาใช้ในระบบการขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการฯ แต่ได้ใส่ไว้เพื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์กำหนดรหัสที่กำหนดให้มี 5 ชุด

(3) สีของเครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการสินค้าเกษตรและอาหาร

สีเขียว C100, Y100BL60

สีน้ำเงิน M100, C100

สีแดง M100, Y100

สีดำ BL100

กรณีที่ไม่ใช้สีตามที่กำหนดไว้ อาจใช้สีอื่นที่เป็นสีเดียว (Single Color) แต่ต้องใช้สีที่สามารถเห็นได้ชัด เมื่อเทียบกับสีพื้นด้านหลัง

(4) ขนาดของเครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการสินค้าเกษตรและอาหาร
เครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการสินค้าเกษตรและอาหาร ขนาด
เล็กที่สุดมีขนาดไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร เพื่อให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและอ่านได้ด้วย
ตาเปล่า

5.2.5 เงื่อนไขการใช้เครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการสินค้าเกษตรและอาหาร

(1) ห้องปฏิบัติการฯ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานมาตรฐานสินค้า
เกษตรและอาหารแห่งชาติ สามารถนำเครื่องหมาย "Q" พร้อมรหัสตามรูปแบบที่ มกอช. กำหนด
สำหรับห้องปฏิบัติการฯ แต่ละแห่งดังแสดงในภาพที่ 2 ไปใช้กับเอกสาร ใบรับรองผลการตรวจ
วิเคราะห์ (Test Report) และ/หรือวัสดุเผยแพร่ เช่น แผ่นพับ แผ่นป้าย นามบัตร (สื่อเพื่อการ
เผยแพร่หรือโฆษณา) ได้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเท่านั้น

AC 07-29-9999-XXXX-000 กษ 07-29-9999-XXXX-000

Registered by ACFS ขึ้นทะเบียนโดย มกอช.

ภาพที่ 5.2 ภาพแสดงเลขทะเบียนของห้องปฏิบัติการฯ ที่ได้รับมาตรฐาน "Q"

(2) ห้องปฏิบัติการฯ ต้องไม่แสดงเครื่องหมาย "Q" ในลักษณะที่ก่อให้เกิด
ความเสียหายหรือก่อให้เกิดการเข้าใจผิด หากฝ่าฝืน สำนักงานมีอำนาจพิจารณาดำเนินการ เพิก
ถอน หรือยกเลิกขึ้นทะเบียนของห้องปฏิบัติการฯ

(3) สิทธิในการใช้เครื่องหมาย "Q" ไม่สามารถถ่ายโอนให้กับผู้อื่นได้

(4) ในกรณีที่จำเป็น สำนักงานอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้เครื่องหมาย
การขึ้นทะเบียนห้องปฏิบัติการฯ อื่นๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสม

5.2.6 การระงับการใช้เครื่องหมาย "Q" สำหรับห้องปฏิบัติการสินค้าเกษตรและอาหาร

(1) ห้องปฏิบัติการฯ ที่ถูกพักใช้ เพิกถอน หรือยกเลิกการรับรองระบบงานจากหน่วยงานรับรองระบบงาน (Accreditation Body : AB) หรือจาก มกอช. ต้องระงับการใช้เครื่องหมาย "Q" และหยุดแจกจ่ายสิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณาใดๆ ที่มีเครื่องหมาย "Q" แสดงอยู่ที่

กรณีที่มีการเพิกถอน หรือยกเลิกการรับรองระบบงานจาก AB หรือจาก มกอช. ห้องปฏิบัติการฯ ต้องส่งใบรับรองพร้อมขอข่ายคืนให้แก่ มกอช. ภายใน 15 วันทำการ

(2) ห้องปฏิบัติการฯ ที่ถูกลดขอบข่ายการรับรองระบบงาน ต้องระงับการใช้เครื่องหมาย "Q" รวมถึงการใช้เอกสารและสื่อโฆษณาใดๆ ที่ระบุ หรือมีเครื่องหมาย "Q" ในขอบข่ายที่ถูกลดทันที เว้นแต่ในส่วนที่ยังคงได้รับการรับรองระบบงานจากหน่วยรับรองระบบงาน (AB)

5.3

(Good Agricultural Practice: GAP)

ความน่าเชื่อถือของผู้บริโภคต่อการบริโภคสินค้าและบริการในปัจจุบันถูกสร้างขึ้นด้วยกระบวนการสร้างระบบมาตรฐาน (Standardization) เพื่อให้ถูกจัดเป็นระบบหรือแบบแผนเดียวกัน สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะระบบการผลิตในยุคทุนนิยมเน้นการผลิตสินค้าในปริมาณมาก ๆ (mass production) และการส่งสินค้าเหล่านั้นไปขายในแหล่งต่าง ๆ อย่างกว้างไกลแบบไร้พรมแดน จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์เพื่อให้แก่ผู้บริโภคซึ่งอาจจะอยู่ในอีกซีกโลกหนึ่งได้เชื่อมั่นว่าสินค้านั้น ๆ มีคุณภาพในระดับ “มาตรฐาน” อย่างแท้จริง

ระบบการรับรองมาตรฐานนั้นได้รับความนิยมมากขึ้น เริ่มต้นจากมาตรฐานของระบบอุตสาหกรรมที่เราคุ้นเคยกันดีในเครื่องหมาย ISO แต่เมื่อไม่นานที่ผ่านมากลางกระแสสุขภาพที่มาแรงก็ส่งผลให้ผักปลอดสารพิษ หรือผักอินทรีย์ได้รับความนิยมมากขึ้น พร้อมกับมีการสร้างมาตรฐานของผักสุขภาพกันขึ้นมา ท่ามกลางจำนวนผู้เจ็บป่วยและผู้เสียชีวิตจากโรคร้ายอันเนื่องมาจากการบริโภคสารพิษที่เพิ่มมากขึ้นทุกที

“มาตรฐาน” ผักปลอดภัยนั้นถูก “สร้าง” ขึ้นมามากมายหลายลักษณะ ทั้งโดยรัฐบาลเอง และองค์กรเอกชนต่าง ๆ โดยมีการออกตรากำกับรับรองโดยเฉพาะ เช่น GAP, Food Safety หรืออาหารปลอดภัย มกท. IFOAM, มอน. ฯลฯ ทั้งนี้ก็เพื่อจะรับรองกับผู้บริโภคว่าอาหารที่จะเลือกซื้อนั้นมีความปลอดภัยที่เชื่อถือได้เพียงใด แต่ในขณะเดียวกันตรารับรองเหล่านี้ ได้สร้างความยุ่งยากให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตไม่น้อยเลยทีเดียว

ก่อนอื่นผู้บริโภคควรทำความเข้าใจกันเสียก่อนว่าผักเพื่อสุขภาพที่ขายกันอยู่ตามท้องตลาดนั้นอาจไม่ใช่ผักปลอดสารพิษเสมอไป หากจัดประเภทคร่าว ๆ พบว่าผักสุขภาพนั้นอาจจัดแบ่งได้อย่างน้อย 3 ระดับ ได้แก่

1. ผักปลอดภัย
2. ผักปลอดสารพิษ
3. ผักอินทรีย์

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ผักปลอดภัย (pesticide safe) เป็นผักที่ยังใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดแมลง แต่เป็นสารเคมีที่มีพิษตกค้างระยะสั้น และหยุดฉีดพ่นสารเคมี ก่อนวันเก็บเกี่ยวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

5.3.2 ผักปลอดสารพิษ (pesticide free) เป็นผักประเภทที่ผู้ผลิตไม่ใช้สารเคมีกำจัดแมลง หรือใช้สารเคมีกำจัดแมลงในระยะต้นกล้าแต่ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีอยู่

5.3.3 ผักเกษตรธรรมชาติ หรือผักอินทรีย์ (organic) นั้น เป็นผักที่ผู้ผลิตปลูกด้วยวิถีธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมีใด ๆ เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก และไม่ใช้ยาฆ่าแมลงใด ๆ ซึ่งถือว่ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และสภาพแวดล้อมสูงสุด จะเห็นได้ว่า สำหรับผักปลอดภัยนั้น เป็นผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการเพาะปลูก แต่มีการควบคุมปริมาณการใช้และระยะเวลาการฉีดพ่นเพื่อให้พืชผักเหล่านั้นมีความปลอดภัยก่อนที่จะเก็บมาบริโภค สำหรับผักปลอดสารพิษนั้น ไม่ได้ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ใช้ปุ๋ยเคมีในการปรับปรุงบำรุงดิน ส่วนผักอินทรีย์นั้นคือผักที่ไม่ใช้สารเคมีใด ๆ เลยตลอดกระบวนการผลิต การบำรุงดินก็ใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เป็นต้น

เพื่อให้เกิดการรับรองมาตรฐานผักปลอดสารพิษให้เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันนิยมใช้มาตรฐาน GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเกษตรกรที่อยู่ในระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ของกรมวิชาการเกษตรจะได้รับการตรวจรับรองกระบวนการผลิตของฟาร์มเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (กรมวิชาการเกษตร, 2550)

1. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย
2. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย และปลอดจากศัตรูพืช

3. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืช และคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

ทั้งนี้การตรวจรับรองกระบวนการผลิตของฟาร์มตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เพื่อให้ได้ผลิตผลตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมินที่กำหนดข้อ 1-5 ข้อ 1-6 และข้อ 1-8 ตามลำดับ ได้แก่

ข้อกำหนดเกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

(1) แหล่งน้ำ

เกณฑ์ที่กำหนด น้ำที่ใช้ต้องได้จาก แหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์วิธีการตรวจประเมิน ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

(2) พื้นที่ปลูก

เกณฑ์ที่กำหนดต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตผล

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบ และวิเคราะห์คุณภาพดิน

(3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

เกณฑ์ที่กำหนดหากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตให้ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ ห้ามใช้วัตถุอันตราย ที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจสอบสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร และตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และสุ่มตัวอย่างวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลกรณีมีข้อสงสัย

(4) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลิตผลภายในแปลง

เกณฑ์ที่กำหนดสถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค

อุปกรณ์และพาหะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภคต้องขนย้ายผลิตผลอย่างระมัดระวัง

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุชั้นตอน และวิธีการขนย้ายผลิตผล

(5) การบันทึกข้อมูล

เกณฑ์ที่กำหนดต้องมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ต้องมีการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูล

(6) การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช

เกณฑ์ที่กำหนด จะทำการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืช และป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจ

ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจสอบบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูพืช และการป้องกันกำจัด ตรวจพินิจผลการคัดแยก

(7) การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ

เกณฑ์ที่กำหนด การปฏิบัติและการจัดการตามแผนควบคุมการผลิตคัดแยกผลิตผลต่อคุณภาพไว้ต่างหาก

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจสอบบันทึกข้อมูลการปฏิบัติและการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ ตรวจพินิจผลการคัดแยก

(8) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกณฑ์ที่กำหนด จะทำการเก็บเกี่ยวผลในระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ในแผนควบคุมการผลิต

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาดไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลิตผล และปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

วิธีการตรวจประเมิน จะทำการตรวจสอบบันทึกการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ตรวจพินิจอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุขึ้นตอน และวิธีการเก็บเกี่ยวทั้งนี้ต้อง กำหนดมาตรฐานวิธีปฏิบัติ และแบบบันทึก สำหรับการตรวจรับรองให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสะดวกในการปฏิบัติ

5.4

GAP

“โครงการวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาการจัดการการผลิตผักปลอดสารพิษ และสินค้าแปรรูปผักปลอดสารพิษจังหวัดเชียงใหม่ ยกระดับสู่มาตรฐานสากล” ครั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 10 อำเภอ ได้เข้าร่วมโครงการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP จากสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้มาตรฐานของผักปลอดสารพิษที่มีมาตรฐาน สามารถอธิบายการกำหนดและขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ได้ดังนี้

5.4.1 วางแผนการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

คณะผู้ตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชวางแผน กำหนดรูปแบบ ช่วงเวลา และขอบเขตการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชที่ต้องตรวจประเมินในสถานที่ผลิตของเกษตรกร และเกณฑ์การตัดสินใจในการตรวจประเมินแล้วลงบันทึกในแบบกำหนดการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

5.4.2 กำหนดนัดหมายเพื่อตรวจระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

(1) หัวหน้าคณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงานเพื่อกำหนดนัดหมายการตรวจรับรอง

(2) แจ้งแผนและกำหนดการตรวจรับรองให้เกษตรกรทราบล่วงหน้า 7 วัน ก่อนวันตรวจ

(3) กรณีที่มีเหตุผลที่สามารถเชื่อได้ว่าการแจ้งกำหนดการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ล่วงหน้า จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่น่าเป็นจริง หรืออาจมีการปกปิดข้อมูลบางอย่าง คณะผู้ตรวจรับรองอาจเข้าปฏิบัติงานได้เลยโดยไม่ต้องแจ้งให้เกษตรกรเจ้าของสวนทราบล่วงหน้า แต่ต้องมีการลงบันทึกในแบบกำหนดการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

5.4.3 ดำเนินการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

- (1) คณะผู้ตรวจรับรองต้องแนะนำตัว และแสดงบัตรประจำตัวต่อเกษตรกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งที่เกิดทางถึงสถานที่ผลิตเพื่อปฏิบัติการตรวจรับรอง
- (2) แจ้งวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการตรวจรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช พร้อมแผนการตรวจและเวลาที่จะใช้ในการตรวจให้เกษตรกรหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายทราบ
- (3) ในกรณีที่ข้อมูลที่จะใช้ในการตรวจรับรองมีไม่เพียงพอ คณะผู้ตรวจรับรอง อาจขอเพิ่มเติมจากเกษตรกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายได้
- (4) ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องจากการตรวจครั้งที่ผ่านมา
- (5) ดำเนินการตรวจโดยมีเกษตรกรหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเกษตรกร นำตรวจตลอดเวลา
- (6) บันทึกผลการตรวจประเมินและข้อบกพร่องในแบบบันทึกการตรวจรับรอง ตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ที่ประจำตัวผู้ตรวจรับรอง
- (7) เมื่อเสร็จสิ้นการตรวจประเมิน คณะผู้ตรวจรับรองจะต้องจัดประชุมร่วมกับเกษตรกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อเสนอผลการตรวจประเมิน เกษตรกรสามารถซักถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อบกพร่องและรับทราบข้อคิดเห็นในการปรับปรุงรวมทั้งร่วมหารือ เพื่อกำหนดระยะเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่อง
- (8) คณะผู้ตรวจรับรองบันทึก และสรุปข้อบกพร่องที่ตรวจพบผลการประชุม ในแบบบันทึกข้อบกพร่องในการดำเนินการตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ให้ครบถ้วน รวมทั้งจัดทำรายงานผลการตรวจรับรองในแบบรายงานผล และข้อหารือเบื้องต้นการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เอกสารทั้ง 2 ฉบับนี้จะสมบูรณ์เมื่อคณะผู้ตรวจรับรอง และเจ้าของสวนลงนามร่วมกัน แล้วสำเนาให้เจ้าของสวนเก็บรักษาไว้ 1 ฉบับ

5.4.4 แจ้งผลการตรวจรับรองอย่างเป็นทางการให้มีหนังสือราชการแจ้งผลการตรวจ

รับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ให้เกษตรกร ทราบภายใน 15 วันทำการนับจากวันที่เสร็จสิ้นการตรวจและให้เกษตรกรแจ้งรายละเอียดการแก้ไข ข้อบกพร่องให้สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต ทราบภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือถ้าเกษตรกรไม่จัดส่งหนังสือตอบรับเพื่อแจ้งรายละเอียดการแก้ไขข้อบกพร่องภายในกำหนด

ระยะเวลาข้างต้น ให้ถือว่าเกษตรกรยอมรับที่จะแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะผู้ตรวจรับรองระบุไว้

5.4.5 ความถี่และจำนวนครั้งที่เข้าตรวจรับรองความถี่และจำนวนครั้งในการเข้าตรวจ

รับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช ของคณะผู้ตรวจรับรองขึ้นอยู่กับประเด็นที่ตรวจรับรอง และข้อบกพร่องที่ตรวจพบที่ต้องดำเนินการตรวจผลการแก้ไข แต่ทุกครั้งที่เข้าตรวจรับรองคณะผู้ตรวจรับรองจะต้องดำเนินการตามข้อ 4.3

5.4.6 ประเภทของการตรวจรับรองในการตรวจรับรองตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช สามารถเลือกประเภทของการปฏิบัติงานเพื่อตรวจรับรองได้เป็น 4 ประเภทสำหรับให้คณะผู้ตรวจรับรองพิจารณาเลือกใช้แล้วแต่กรณี

(1) การปฏิบัติงานตรวจรับรองแบบเต็มรูป คณะผู้ตรวจรับรองต้องตรวจละเอียดครบถ้วนทุกข้อกำหนด ใช้สำหรับฟาร์มที่ไม่เคยได้รับการรับรองมาก่อน หรือขอรับรองใหม่หรือเคยได้รับการรับรอง มาแล้วแต่มีประวัติการฝ่าฝืนหรือกระทำผิดข้อกำหนดตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

(2) การปฏิบัติงานตรวจรับรองแบบย่อ ใช้สำหรับฟาร์มที่มีประวัติการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช และได้รับการรับรองอย่างต่อเนื่อง คณะผู้ตรวจรับรองจะเลือกตรวจข้อกำหนดที่เป็นตัวบ่งชี้ภาพรวมของการปฏิบัติการผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชของฟาร์มนั้น แต่ถ้าตรวจพบว่ามี การฝ่าฝืนข้อกำหนด คณะผู้ตรวจรับรองอาจปรับเป็นการตรวจรับรองแบบเต็มรูปแบบได้

(3) การปฏิบัติงานตรวจรับรองแบบติดตาม คณะผู้ตรวจรับรองจะเลือกใช้การตรวจแบบติดตามในกรณีที่เป็นการติดตามผล การแก้ไขข้อบกพร่องจากการตรวจครั้งที่ผ่านมา

(4) การปฏิบัติงานตรวจรับรองแบบกรณีพิเศษ คณะผู้ตรวจรับรองจะเข้าตรวจแบบกรณีพิเศษ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีการร้องเรียนเฉพาะเรื่องและจะเน้นการตรวจเป็นพิเศษในข้อกำหนดที่เป็นปัญหา คณะผู้ตรวจรับรองสามารถเข้าตรวจได้โดยไม่ต้องแจ้งกำหนดการให้เกษตรกรทราบล่วงหน้า

(5) การรายงานผลการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

(5.1) การจัดทำรายงานผลการตรวจเบื้องต้น การรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช

(5.1.1) ข้อมูลประกอบการรายงานผลการตรวจรับรองระบบ
การจัดการคุณภาพ : GAP พืช เบื้องต้น

- 1) ชื่อที่อยู่ของเกษตรกร
- 2) หมายเลขประจำฟาร์มที่ทำการตรวจรับรอง
- 3) วันเดือนปีที่ตรวจครั้งสุดท้าย และครั้งนี้
- 4) ชื่อผู้ตรวจรับรอง และตำแหน่งของผู้ตรวจรับรอง
- 5) ชื่อเกษตรกร หรือชื่อผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย
จากของฟาร์ม
- 6) วัตถุประสงค์ของการตรวจ
- 7) ขอบเขตการตรวจ
- 8) การเก็บตัวอย่าง (ถ้ามี)
- 9) ลักษณะเด่นของการปฏิบัติงานตามระบบการ
จัดการคุณภาพ : GAP พืช
- 10) ข้อบกพร่องที่ได้ตรวจแก้ไขครั้งที่แล้ว
- 11) ข้อบกพร่องที่ยังไม่ได้แก้ไขจากการตรวจครั้งที่
แล้ว พร้อมกำหนดระยะเวลาแก้ไข
- 12) ข้อบกพร่องที่ตรวจพบครั้งนี้ (ถ้ามี) พร้อม
กำหนดระยะเวลาแก้ไข

(5.1.2) การจัดทำรายงานผลการตรวจรับรองระบบการจัดการ
คุณภาพ : GAP พืช เบื้องต้นแจ้งเกษตรกร

(5.1.3) เนื้อหาของรายงานต้องเป็นข้อเท็จจริงมีข้อความ
ชัดเจน

(5.1.4) ให้ผู้ตรวจรับรองทุกคนได้พิจารณาร่างรายงานผลการ
ตรวจเพื่อเสนอข้อคิดเห็น

(5.1.5) ให้คณะผู้ตรวจรับรองลงรายชื่อในรายงานผลการ
ตรวจ

(5.1.6) มีหนังสือราชการแจ้งผลการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เบื้องต้น พร้อมแนบรายงานการตรวจรับรองตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เบื้องต้นไปยังเกษตรกรภายใน 15 วันนับจากวันที่เสร็จสิ้นการตรวจ

(5.2) การจัดทำรายงานผลการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เมื่อเสร็จสิ้นการตรวจสอบทั้งระบบ เมื่อคณะผู้ตรวจรับรองได้ดำเนินการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช เสร็จสิ้นทั้งระบบแล้วให้ดำเนินการดังนี้

(5.2.1) คณะผู้ตรวจรับรอง สรุปคะแนนทั้งหมดลงในแบบสรุปคะแนนผลการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช โดยต้องระบุผลการพิจารณาโดยละเอียด พร้อมทั้งข้อมูลความบกพร่องสำคัญและความบกพร่องเล็กน้อยเพื่อประกอบการพิจารณา ของคณะกรรมการวินิจฉัย โดยคณะผู้ตรวจรับรองลงนามรับทราบผลการพิจารณาร่วมกัน

(5.2.2) จัดส่งสรุปคะแนนและข้อคิดเห็นประกอบการพิจารณา พร้อมทั้งแนบเอกสารผลการตรวจรับรองทุกครั้งส่งหน่วยตรวจรับรองภายใน 3 วันนับจากวันตรวจรับรองครั้งสุดท้าย

(5.3) การจัดส่งรายงานผลการตรวจรับรองให้หน่วยงานตรวจรับรอง ดำเนินการรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรที่ยื่นคำร้องขอรับการรับรอง และข้อมูลผลการพิจารณาของคณะผู้ตรวจรับรองเสนอหน่วยตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ :GAP พืช (CB) ภายใน 3 วันนับจากวันที่ได้รับเรื่องจากคณะผู้ตรวจรับรอง

(6) การควบคุมเอกสารและบริหารข้อมูล

การควบคุมเอกสารเป็นเรื่องจำเป็นและใช้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดความน่าเชื่อถือของระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช และสามารถใช้ในการบริหารข้อมูลสำหรับนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ สะดวกต่อการสืบค้นหรือใช้ในกระบวนการทวนสอบซึ่งดำเนินการดังนี้

(6.1) การจัดทำระบบการจัดลำดับหมายเลขประจำฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จัดทำรหัสเอกสาร โดยการใช้ตัวย่อ หรือหมายเลขประกอบกับตัวย่อเพื่อระบุประเภทเอกสาร

(6.2) การอนุมัติความเหมาะสมของเอกสารต่างๆ ก่อนนำไปใช้

(6.3) ทบทวน ปรับปรุงเนื้อหาสาระของเอกสารให้ทันต่อเหตุการณ์ตามความจำเป็น แล้วนำเอกสารนั้นมาขออนุมัติก่อนนำไปใช้ใหม่

(6.4) การกำหนดมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับการแก้ไขเอกสาร

(6.5) การควบคุมการแจกจ่ายโดยการบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าแจกเอกสาร/ข้อมูลแก่ใคร เมื่อใดและเพื่ออะไร

ในด้านของผู้ผลิตด้วยความนิยมการบริโภคพืชผักประเภทนี้มากขึ้นทุกที ทำให้ออกจากเกษตรกรรายย่อยที่เป็นผู้ผลิตพืชผักสุภาพแล้ว ก็ได้มีธุรกิจการเกษตรเกิดขึ้นมากมายโดยหวังจะทำกำไรจากกระแสอาหารสุภาพเหล่านี้ด้วยเช่นกัน จากการเดินสำรวจผักสุภาพที่จำหน่ายตามซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีผู้ผลิตหลัก ๆ อยู่ 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

- 1) ผู้ผลิตที่เป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งรวมตัวกันเป็นเครือข่าย
- 2) ผู้ผลิตที่เป็นเกษตรกรรายย่อยแต่ทำการเพาะปลูกตามการควบคุมของธุรกิจการเกษตรในลักษณะการเกษตรแบบพันธสัญญา หรือ contract farming และ
- 3) ผู้ผลิตที่บริษัทเอกชน ซึ่งมีที่ดินและฟาร์มเป็นของตนเอง แล้วจ้างแรงงานมาทำการเพาะปลูกภายใต้การควบคุมอย่างดีในทุกขั้นตอน